

העלון יוצא לעילוי נשמת
מזיאנה נג'מה בת
חנינה לבית וזאן ע"ה,
ובעלה מקיקץ
כצאני בר רחל ע"ה

בבית הכנסת "אהבת התורה - איש מצליח"
רחוב הרב עזריאל 43 ב"ב. **בשעה 22:00**

בית נאמן

שיעורו השבועי של מרן ראש הישיבה
רבנו מאיר מאזוז שליט"א

מוצאי שבת פרשת "בהר", כ"א אייר התשע"ח

ניתן לשמוע
בשירור ישיר את
שיעורו של מרן שליט"א
בערוץ קול ברמה.
או ב'קול נאמן':
079-9-367-367
או ב'קול בית נאמן':
079-9270505

נושאי השיעור:

- א. להיזהר בלימוד הקבלה. ב. לדבר ולקרב את התועים בדרך. ג. איזהו חכם. ד. שמירת העינים ושכרה. ה. העשיר באמת.
- ו. מאיזה יום בעומר מותר להסתפר. ז. הטעם למנהגי האבילות בעומר. ח. קריאת משלי והאזהרות בחג השבועות. ט. היום גם שמן וכיו"ב צריכים הכשר. י. מתבייש לכסות ראשו, האם יכול לברך.

ארבעה נכנסו לפרדס

א. שבוע טוב ומבורך. המשנה (אבות פ"ד מ"א) אומרת: **בן זומא אומר, איזהו חכם? הלומד מכל אדם, שנאמר "מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי"** (תהלים קי"ט צ"ט). הגמרא בחגיגה (י"ד ע"ב) אומרת שבן זומא היה אחד מהארבעה שנכנסו לפרדס, מה הכוונה? **רש"י** פירש שהם עלו לרקייע ע"י שם, כלומר הזכירו שם קדוש ועלו לרקייע. ככה הוא קיבל מרבותיו. אבל **רבנו חננאל** שם מפרש שהיו מסתכלים ב"אובנתא דליבא" כלומר בעומק הלב, ומרגישים מראות כמו בנבואה (וכדאי לקרוא את זה שם). וזה פירוש רב האי גאון (הובא בערוך ערך אבני שיש). ומצינו דבר כזה בספר הברית (ח"ב מאמר י"א), שמסביר שם איך אדם יכול להגיע לרוח הקודש¹.

סוד ה' ליראי

ב. אבל מהארבעה האלה שנכנסו לפרדס, היה אלישע בן אבויה שיצא לתרבות רעה, והיה בן עזאי שנאמר עליו "הציץ ומת", והיה בן זומא שנאמר עליו "הציץ ונפגע", כלומר הציץ למעלה מהמקום שמותר לו ונפטר בצער, וגם היה צעיר ולא האריך ימים². ורק רבי עקיבא נשאר בסדר, אבל סופו היה קשה מאד. מה לומדים מכאן? **זה מוסר לכל השוטים היום, שנכנסים לקבלה ומבלבלים את המח, כי אסור ללמוד דברים כאלה, רק בגיל מסויים וגם אז צריך מישהו שיסביר לו את זה, כי אחרת יבלבל את הכל מהספירה הזאת לספירה הזאת וכו'.** לכן תשאיר את הדברים האלה לבוראם³.

"ידי פשוטה לקבל את אלישע בן אבויה"

ג. היום אחד הילדים בבית שאל אותי: האם אלישע בן אבויה תנא או לא? אם הוא תנא למה לא מופיע במשניות, ואם בגלל שהוא לא בסדר א"כ למה הוא מופיע בפרקי אבות פרק ד' משנה כ' (ויכול להיות שמע את השאלה מאחרים). אבל זו מחלוקת בין הרמב"ם וספר יוחסין, כי הרמב"ם (בהקדמתו לפירוש המשנה) מונה כל התנאים שנזכרו במשנה, והשמיט את אלישע בן אבויה ולא הזכיר אותו. ובא החכם בעל ספר

- אבל לא כל אחד יכול לנסות את זה, כי זה גם מסוכן וגם אפשר לטעות בזה, ולפעמים נדמה לאדם שיש לו רוח הקודש, אבל באמת יש לו "רוח עושים" (ישעיה י"ט י"ד)... לכן שלא ישתגע, כי יש גבול לדמיונות של בן אדם.
- ולכן נקרא "בן זומא", ולא בשם שלו רבי שמעון בן זומא. וככה גם בן עזאי, ויש עוד אחד כזה (ורבנו עובדיה מברטנורא כותב את זה על בן זומא וכן עזאי ע"ש).
- אני זוכר שפעם שאלתי את אבא ע"ה: מה יהיה בעולם אחרי שנת ששת אלפים? יהיה חרבן גדול או יבנה העולם מחדש? אמר לי: **תשאיר את השאלה הזאת לבורא, זה לא בשבילך.**

יוחסי⁴ (מאמר א' דף י"ב ע"א), וכתב: הרמב"ם לא רצה לכתוב אותו מכיון שבסוף יצא לדרך לא טובה, אבל אני ידי פשוטה לקבלו⁵. ובפרט אחרי שראיתי שרבנו הקדוש הזכיר אותו בפרקי אבות. וזה מה שכתוב "אל ישוב דך נכלם" (תהלים ע"ד כ"א), דך - פרק ד' משנה כ', לומר שאע"פ שהוא נכלם ויצא לתרבות לא טובה, אבל ברגע האחרון חזר בתשובה. איך אנחנו יודעים את זה? כי תלמידו רבי מאיר לא זז ממנו, ואמר לו: חבל שכל התורה שלמדת מרבי עקיבא תלך לאיבוד, תחזור בך. ואלישע בן אבויה בכה ונפטר, ואמר רבי מאיר: **דומני שמורי ורבי נפטר מתוך תשובה** (ירושלמי חגיגה פ"ב ה"א והובא בתוס' בחגיגה שם ד"ה שובו). לכן כמה שאפשר להרהר ולדבר טוב על אנשים כאלה, כדאי לעשות את זה⁶. **הדור שלנו כ"כ מקולקל ומבולבל, ולכן גם אלה שיצאו מן הדרך, אפשר להחזיר אותם ע"י מלים טובות.**

"עניו מאד מכל האדם"

ד. מה אמר בן זומא? "איזהו חכם? הלומד מכל אדם", כלומר **חכם אמיתי שיכול להתפאר בחכמה שלו, זה בתנאי שתהיה לו ענוה וילמד תורה מכל אדם**, כי אם הוא לומד רק מפי אנשים גדולים ועומד על דעתו אין לו תקנה. היום יש שיטה מיוחדת במינה, שאדם יעמוד על דעתו, ואם כל העולם יאמרו לו שהוא טועה לא יענה להם, אלא יאמר "על משמרתי אעמודה". אבל זה ראשי תיבות "עמא" שבערבית פירושו עוורון... אתה כ"כ טפש, שלא יכול להודות על האמת⁷. **אבל החכם האמיתי לומד כל**

- הוא היה מגרושי ספרד, וחי שלוש מאות שנה אחרי הרמב"ם שנפטר בסוף האלף החמישי.
- מאיפה לקח את הביטוי הזה? ממה שאומרים: **"כי ימינך פשוטה לקבל שבים"**.
- בימינו היה דבר כזה, בשני אחים שלמדו בפגוביז' שאחד יצא לתרבות רעה, וקראו לו "ישראל סגל", שהיה עיתונאי אנטי דתי, ובסוף ימיו התחיל להתקרב אבל לא לגמרי ומישהו סיפר לי שהוא היה בחג סוכות אצל יהודי חרדי בסוכה, והוא התחיל לדבר על לבו, אבל אמר לו: כבר מאוחר, אני לא יכול לחזור בתשובה. ובאותו הלילה נפטר. הרבנים פסקו שאסור להספיד אותו ולקבור אותו עם כולם, כי עשה הרבה דברים לא טובים. אבל אמרתי שאם יש סימנים שהרהר בתשובה זה בסדר. הגמרא (קידושין מ"ט ע"ב) אומרת שאם אחד נתן קידושין לאשה, ואמר לה **"על מנת שאני צדיק"**, ואח"כ התברר שהוא רשע גמור, חוששים לקידושין האלה **שמא הרהר תשובה בלבו**. או הפוך שאמר לה "על מנת שהוא רשע גמור", חוששים אולי הוא חשב מחשבה של עבודה זרה. וגם כאן מי יודע?! ולכן כמה שאפשר כדאי לדבר טוב על האנשים האלה.
- בהתחלה לא הייתי יודע את זה, והיה אחד כותב לי והייתי עונה לו, ועוד פעם חוזר על דבריו והייתי עונה לו, וככה כמה פעמים, עד שאמרתי: וכי אין לי מה לעשות!?! אז כתבתי לו: אתה צודק, עוזב אותי. אבל יגיע הדור הבא או שיבינו או שלא, יחשבו

הזמנת על אחריות העורכים בלבד

עיצוב גרפי: האלף 050-2738858

הדלקת נרות	מוצ"ש	ר"ת
י-ם:	18:51	20:07
ת"א:	19:08	20:09
חיפה:	18:59	20:10
ב"ש:	19:07	20:07

לקבלת העלון: bait.neheman@gmail.com

כל הזכויות שמורות ויל"ע
מסן אור צדיקים
שנ"מ מוסדות
חכמת רחמים ברכיה

עורכים: הר"ג אביחי טעון, שלום דרעי, משה חזקיה שליט"א
עריכה ובקורת: הר"ג רבי אלעזר עזרא שליט"א

יום טוב, שחלק מהתמינים לא מברכים על זה. עי' אור תורה אב תשע"א ס' קמ"ח אות ט'). אבל לא תמיד מסכימים לדעת רבנו תם, למשל ביורה דעה בדין "חתיכה נעשית נבילה"⁹, רבנו תם סובר שבכל האיסורים אומרים ככה, אבל היה לו תלמיד שמו רבנו אפרים¹⁰, שאומר שזה דוקא בבשר בחלב ולא בשאר איסורים¹¹. והיו ביניהם ויכוחים רבים מאד על זה, אבל כל אחד נשאר בדעתו (ועי' בתוס' בחולין ק' ע"א ד"ה בשקדם). ופעם אחת רבנו תם כתב לרבנו אפרים על זה: "מיום ידעתך, מודה לא שמעתך". כלומר מיום שאני מכיר אותך אף פעם אתה לא מודה על האמת¹². אמנם האשכנזים פוסקים כמו רבנו תם, אבל מרן (יו"ד סי' צ"ב ס"ד) פסק כמו רבנו אפרים. וגם שיטת רבנו תם **במוצאי שבת** היא נגד המציאות, ורק חוששים להחמיר כדעתו, זה הכל (עי' בשו"ת בית נאמן ח"א חאו"ח סי' כ"ה-כ"ח).

9. מה הכוונה? כתוב בגמרא (חולין ק' ע"א) שאם חתיכת בשר נפלה בתוך קדירה רותחת של חלב, ואין ששים כנגד החתיכה אז הכל נאסר, אבל אח"כ נשפך מהקדירה שנאסרה לתוך קדירה אחרת של חלב, איך משערים כאן ששים? האם לפי הערך של חתיכת הבשר או לפי כל החלב הטרף שנשפך? ההלכה היא "חתיכה נעשית נבילה", כלומר החתיכה שהיתה מתחילה חלקה כשר וחלקה טרף כולה נקראת "נבילה", וממילא משערים לפי כל החלב הטרף שנשפך בקדירה השניה.

10. הוא היה בצרפת, ומחבר הפיוט "אם אפס רובע הקן". (לא להחליף אותו ברבנו אפרים תלמיד הרי"ף, שהיה במרוקו).

11. למה? כי הבשר והחלב ביחד נעשו נבילה, ואילו הבשר והחלב כל אחד לבד אין בהם כלום, ולכן צריך ששים כנגד הבשר והחלב ביחד. אבל אם למשל היה חלב, כיון שהחלב לבדו אסור, לכן לא אומרים שכל החתיכה נעשית נבילה.

12. הביטוי הזה מובא בספר הישר (חלק התשובות סימן ס"ד), והרב חיד"א בספר שם הגדולים (ח"א ערך רבנו אפרים תלמיד הרי"ף) מביא אותו.

דבר מכל אדם, כי צריך ללמוד מכולם, ואפילו גוים אפשר ללמוד מהם. הגמרא (מגילה ט"ז ע"א) אומרת: כל האומר דבר חכמה באומות נקרא חכם, שנאמר "ויאמרו לו חכמיו וזרש אשתו" (אסתר ו' י"ג). ובאמת יש דברים שכתובים בגמרא, וע"פ הנסיגות בדורות האחרונים רואים שזה לא בדיוק (וזה לא בדברים שנוגעים להלכה חוץ מדבר אחד או שנים)⁸. ולכן החכם האמיתי זה שמוכן לשמוע לימוד מכל אדם.

"אני בטל ומבוטל לפני דבר של אמת"

ה. בכלל הדבר הזה, גם שתקבל דעה אפילו של התלמידים שלך, ואם אתה רואה תלמיד שאמר דבר נכון, תאמר: אני בטל ומבוטל לפני דבר של אמת. באידיש אומרים "אמ"ס", אז תהיה אפס לעומת אמ"ס... כי אם אתה מרגיש שהדבר אמיתי ואין לו דחיות, אז תקבל את זה. ולא תחשוב שאם תחזיק בדעתך אז כולם יפחדו ממך, ויאמרו עליך: לא ישוב מפני כל (משלי ל'), ליש גבור בבהמה (שם), אריה וכדו'. הכל דברים בטלים, כל האריות האלה אח"כ ישכבו באדמה, ולא ישר מהם מאומה. תהיה ישר, תהיה אמיתי.

רבנו תם ע"ה

1. היה גאון גדול בזמנו הראשונים רבנו תם, שהיה תקיף מאד. בזמנו היה חכם אחד רבנו משולם שאמר שלא צריך לברך על הדלקת נרות שבת, כי לא מצאנו בגמרא ברכה על זה. רבנו תם שלח לו: הברכה הזאת כתובה בסדר רב עמרם גאון, ואם אתה רוצה לחלוק על זה, תדע שאסור לך להורות נגד הגאונים, ואם תרצה להורות נגד הגאונים אני גוזר עליך חרם. והוא הוריד את הראש (ספר הישר סימן מ"ח אות ו', ועיין תוס' שבת כ"ה ע"ב ד"ה חובה). **היום כל ישראל מברכים על הדלקת נרות שבת** (ויש ויכווח על הדלקת נרות

מה שירצו, אין צורך להוכיח שאני צודק.

8. למשל לפי הגמרא (שבת קל"ה ע"א) תינוק שנולד לשבעה או תשעה חודשים יכול לחיות, ואילו לשמונה חודשים לא יכול לחיות. וככה כתוב בשלחן ערוך (סי' ש"ל ס"ח) שתינוק שנולד לשמונה חודשים אסור לטלטל אותו, כי הוא כמו אבן ואין לו תקוה. ובאמת ככה היו סבורים החכמים הקדמונים, למה? **רבי יצחק בן גיאת** (שהי לפני הרמב"ם) כותב באחד הפיוטים שלו, **שהעובר מושפע בכל חודש מאחד משבעה כוכבי לכת שצ"ם חנכ"ל**, שזה: שבתאי, צדק, מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה (סליחות גירבא ליום כיפור, שפתי נגזרת ח"ב גירבא תשי"ז דף ל"ב ע"א). וא"כ בחודש השביעי זה כוכב לבנה שזה מזל טוב, ובחודש השמיני זה חוזר מהתחלה לכוכב הראשון שבתאי שזה מזל רע, ובחודש התשיעי זה הכוכב הבא צדק שזה מזל טוב. **ולכן אם התינוק נולד בחודש השמיני לא יוכל להתקיים**. וכנראה קרא את זה בספרי הרפואה של אותו זמן. אבל היום התברר שאין השפעה לזה, ואין שום קשר לעובר עם הכוכבים האלה. וגם ידוע שאפשר לטפל בתינוק כזה, ע"י ששמים אותו ב"אינקובטור", והוא יכול לחיות ככה. וגם החזון איש (יו"ד סי' קנ"ה אות ד') כתב על דברי הגמרא האלה שהיום זה לא בדיוק, וא"כ **יכול להיות שיחיה תינוק שנולד לשמונה חודשים**, ואדרבה יש לו סיכוי לחיות יותר משבעה חודשים. ולכן צריך ללמוד מכל אדם, כי אם נלמד דבר ומוכרח לפרש קצת שונה לפי מה שידוע נתחשב בזה, למה? משום שאם תזרוק את העובר שנולד בשמונה חודשים כמו אבן הוא ימות בגללך, והרי אתה הורג נפש בזה, לכן תלמד מכל אדם. ועוד דוגמא כזאת, בגמרא (נדה ל"ח ע"א) אמרו: **היולדת לשבעה יולדת למקוטעין, היולדת לתשעה אינה יולדת למקוטעין**. מה הכוונה? מי שתלד לשבעה חודשים אפשר שיהיה גם ששה חודשים וחצי או רבע, אבל מי שתלד לתשעה חודשים צריך שיהיה תשעה שלמים. אבל היום הרבה יוצאים מן הכלל בזה. ובזמנו שאלו את הריב"ש (סי' תמ"ז) על זה, ואמר: כל מי שחולק על חכמים אין מתייחסים לו בכלל, ודבריו בטלים ומבוטלים, כי העיקר מה שאמרו בגמרא. אבל בימיו היה עוד חכם מפורסם מאד, **הרשב"ף** רבי שמעון בר צמח (הוא חי בספרד, ובשנת קנ"א כשהיה בגיל שלושים שנה ברח משם לאלג'יר, ושם היה כבר הריב"ש. ואמר לו: אתה פסול לשמוע בעלי דינים, שאל אותו: למה? מה עשיתי? אמר לו: מה דברים ערביית ואתה לא יודע את השפה הזאת, כי יש לך "ערביית שבורה" כמו האידיש שלנו... לכן אתה לא יכול להיות דיין (עיין חו"מ סימן כ"ח סעיף ח'). הרשב"ף אמר לו שהוא יודע ערביית קצת, ובסוף הסתדרו ביניהם שיישבו בבית הדין ביחד) שכתב (בשו"ת שלו ח"ב סי' ק"א) **שנשנתו הטבעים**, כי אנחנו רואים שאי אפשר לפרש כל דבר היום, למשל אם תינוק נולד לשמונה חודשים וחצי, לפי הגמרא זה לא יכול להיות, והריב"ש יאמר שהעיבור שלו קדם חצי חודש, כלומר שהבעל היה במקום מסוים ואשתו התעברה ממנו, אבל הרשב"ף אמר שבדקנו וראינו שהבעל היה בעיר אחרת, אלא על כרחנו לומר שהיולדת לתשעה יולדת למקוטעין. וככה כותב הרמ"א (אה"ע סי' קנ"ו ס"ד) ע"פ תשובת הרשב"ף הזאת. איך חכמים אמרו אחרת? או שבזמנם לא היו בקיאים בדבר הזה, או שהטבע נשתנה מאז (ועי' בחוברת אור תורה כסלו תשע"ו סי' ל"ז, ושבת תשע"א סי' נ"ז אות ד').

בשורה טובה ללומדי התורה

ניתן לרכוש את ספרי מרן הגאון
ר' רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל
במחירים מוזלים, ולהנציח
לעילוי נשמה או להצלחה,
ומוסדות "חכמת רחמים" יחלקו
אותם בשבילכם ולזכותכם לכוללים,
בתי מדרש ובתי כנסיות.

י"תורתו מגן לך"

לפרטים ולהזמנות:

08-6727523

050-4174471

כמו כן ישיבות וכוללים שעדיין אין ברשותם את
ספרי המכון ייפנו למשרדי המוסדות

מה כוונת הפסוק "מכל מלמדי השכלתי"?

ז. מאיפה למדנו את זה? מהפסוק "מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי". מה הכוונה מכל מלמדי השכלתי? הפשט של הפסוק שנועשית חכם יותר מכל המלמדים שלי. אבל מהר"ל מפראג בספרו דרך חיים על פרקי אבות¹³ (במשנה כאן), כותב שאם הפסוק בא ללמד את זה, א"כ מה החידוש בזה? הרי קורה שאדם למד הרבה ונעשה חכם יותר מהמלמדים שלו, אלא **הכוונה** "מכל מלמדי השכלתי", שמכל אחד למדתי ואפילו מגוי ואפילו מילד קטן. ומסיים "כי עדותיך שיחה לי", כלומר כל הזמן אני חוזר על הלימוד שלי, וממילא אני מוסיף ידע בתורה.

הגבורה האמיתית של האדם

ח. המשנה ממשיכה: **איזהו גיבור? הכובש את יצרו.** לא מעריכים את הגבורה של הגיבור ע"י שהוא יכול לתת אגרופו יותר חזק. **שנאמר "טוב ארך אפים מגיבור ומושל ברוחו מלוכד עיר"** (משלי ט"ז ב'), כלומר אדם שהוא ארך אפים ולא עושה מחלוקת מכל דבר קטן הוא יותר חזק מגיבור, ואדם שמושל בתאוה ובתכונות שלו הוא יותר חזק מלוכד עיר.

הגיבור הכי מפורסם בתנ"ך

ט. נקח לדוגמה את הגיבור הכי מפורסם בתנ"ך, **שמשון הגיבור**, שארבע פעמים נלכד ברשת של דלילה, שלש פעמים ניצול ממנה, ובפעם הרביעית נפל בפח שלה. ובפעם הרביעית כתוב "ותרא דלילה כי הגיד לה את כל לבו" (שופטים ט"ז י"ח), איך ידעה שגילה לה הכל? הגמרא (סוטה ט' ע"ב) אומרת "**ניכרים דברי אמת**", כלומר אדם מרגיש שהוא מדבר מכל הלב שלו. ואם היה מישוהו אחר, אז בפעם הראשונה שחוקרת אותו "במה כוחך גדול" (שם פסוק ו'), היה דוחה אותה. אבל שמשון, למה אתה חושב שהיא שואלת אותך? בשביל לתת לך מתנה?! בשביל לעשות כמותך ולגדל שערות ולהיות גיבורה?! בוודאי שהיא רוצה להפיל אותך בפח. והרי כל פעם היא אומרת לך "פלשתים עליך שמשון" (שם פסוקים ט' י"ב י"ד כ'). אבל היה צריך לומר: מה אני מרויח מהארורה הזאת? אתן לה בעיטה אחת, ואמצא אשה אחרת יהודיה לא פחות טובה ממנה, מה השגעון הזה?! **לכן הגבורה היא לא שאדם יכול להיות חזק, אלא הכובש את יצרו**, שיש לו יצר הרע והוא כובש אותו.

"עוצם עיניו מראות ברע הוא מרומים ישכון... לחמו נתן מימיו נאמנים"

י. אומרים: "**אין חוצץ בפני התאוה כעצימת העינים**" (מבחר פנינים שער הסלסול, ועוד), כלומר אם אתה רואה תמונה לא טובה, תעצום את העינים ולא תסתכל עליה. וכתבו שבזמן שאדם שם לב שלא להסתכל ומרכז עצמו בדברים טובים, **כל מה שיבקש באותו רגע יקבל אותו**. מעשה באחד שהיה צריך להביא תרופה לבן שלו שהיה מאושפז בצפון, והתרופה הזאת נמצאת רק בתל אביב, אז אשתו שלחה אותו להביא אותה. לקח את כל הפרטים ונסע באוטובוס לתל אביב. הגיע לתחנה מרכזית שם, והכל חרבן. מה עשה? עצם את העינים שלו במשך כמה דקות. והנה אשתו מתקשרת אליו, והוא נלחץ כי חשש אולי רוצה להגיד לו שהילד מת, שאל אותה: מה את רוצה? אמרה לו: הכל בסדר, הילד הבריא, לא צריך כלום. איך זה קרה? הוא אמר שזה בזכות שעצם את העינים באותו זמן, וביקש שיהיה מזה רפואה שלימה לילד שלו. לכן הכובש את יצרו מקבל שכר גדול.

מולטי מליארדר אבל אינו עשיר.

יא. ממשיכה המשנה: **איזהו עשיר? השמח בחלקו, שנאמר "יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך"** (תהלים קכ"ב), **אשריך בעולם הזה, וטוב לך לעולם הבא.** איך מוודדים עשירות של עשיר? בדורנו יש עשיר גדול "ביל גייטס" (ואיני יודע אם חי היום), שאומרים עליו שהוא "מולטי מליארדר", ואי אפשר לתאר את הכסף שלו. **אבל זה לא עשיר באמת, כי העשיר האמיתי זה מי ששמח במה שה' נתן לו בעולם.** איך אני יודע שזה לא עשיר? 13. מהר"ל מפראג היה רבו של תוספות יום טוב. ותמיד מצטטים אותו וכותבים "ד"ח", זה דרך חיים.

אמיתי? לפני אלפים שנה ויותר היה אחד שכבש מדינות רבות, "**אלכסנדר מוקדון**", שחי בסה"כ שלושים ושלוש שנים, אבל לפני מותו כבר כבש ששים ותשע מדינות! (ובגיל עשרים ושנים כבר כבש עשרים ומדינות), והממלכה שלו התפשטה על כל מזרח התיכון והלאה¹⁴. והנה כאשר מת השאיר את אשתו בהריון, והשרים שלו לא רצו שהילד הזה יירש את כל הנחלה של אביו, אמרו: אנחנו היינו עם המלך ונלחמנו והתייעצנו איתו, ועכשיו יבוא "צוציק" קטן ויקח את הכל?! לכן הרגו את הילד הזה. וא"כ מה הוא הרויח מכל זה?! כלום. לכן העשיר האמיתי זה השמח בחלקו, שהוא ישן טוב ואוכל טוב.

כמה הכלב הזה הוציא על החתונה הזאת?

יב. נמשיך את המשנה: **איזהו מכובד? המכבד את הבריות, שנאמר "כי מכבדי אכבד ובוזי יקלו"** (שמואל א', ב' ל'). הבן איש חי¹⁵ בספר חסדי אבות כאן כתב סיפור מיוחד בזה (יכול להיות שזה מעשה שהיה, ויכול להיות שהוא המתיק ועשה דמיון כ"כ יפה): פעם היו שני עשירים בעיר אחת, אחד עשיר מופלג אבל לא היה מכבד אף אחד בעולם, ומי שיאמר לו מלה אחת הוא אומר לו: **אתה מבזבז לי את הזמן, עוף מכאן** (עוף בשורוק לא בחולם...), ואילו העשיר השני היה רק עשירית מהראשון, אבל היה מכבד ושומע את האנשים, ואומר בכבוד: **מחילה, יש לי מה לעשות.** והנה היתה שמחת חתונה לכל אחד מהם. מתחילה היתה שמחה לעשיר הגדול המפורסם ביותר, והוא שלח הזמנות לכולם, ועשה להם אולם גדול ורחב ידיים, ואוכל כיד המלך מכל מיני סוגים ומעדנים וכדו'. א"כ הוא רצה לשמוע מה אומרים עליו, אז הוא התלבש כאחד האדם בבגדים פשוטים, ובא בין השלחנות והספסלים של האנשים בחתונה. מה הוא שומע? אחד אומר לחבירו: תגיד לי, כמה נראה לך הכלב הזה הוציא על החתונה הזאת? חבירו משער סכום מסויים, ומישהו אחר משער יותר. הלך לעוד ספסל אחר, ושומע אחד אומר לחבירו: מה נראה לך, כמה החזיר הזה הוציא על החתונה של הבן שלו? וככה ספסל אחר ספסל הוא שומע שאומרים עליו **כלב וחזיר וקמזן וכדו'.** והוא לא מבין: **למה? אני קמזן? תראו איזה חתונה עשיתי כאן.** אבל בלע הכל בלבו, ולא סיפר כלום לאף אחד ואפילו לאשתו.

אם תבטל את כולם כולם יבטלו אותך

יג. אחרי שבועיים הגיע תורו של העשיר הקטן, שגם עשה חתונה לבן שלו, אבל עשה אולם לא כ"כ גדול, והזמין את כל האנשים. העשיר הגדול הוזמן, אבל אמר: וכי מכבדי ללכת לדלפון הזה?! אחרי שעתיים אמר לעצמו: אולי נלך לראות מה שמדברים על העשיר הזה, מסתמא כמו שדיברו עלי. הלך לשם, והוא שומע הפון. אחד אומר לחבירו: כמה האדם הנכבד הזה הוציא על החתונה הזאת? והוא שומע אחרים אומרים: כמה האדם היקר הזה, כמה האדם הנדיב הזה וכדו'. חזר לביתו סר ועף.

14. בספר מוסר השכל (זה פירוש על הרמב"ם הלכות דעות, ולפני שנים רבות הוא היה אצלנו בבית) כתוב שפעם אלכסנדר מוקדון עשה סעודה גדולה על כמה מדינות שכבש אותם, ואחד החכמים שלו ביון (שהיתה נקראת "עיר החכמה") אמר לו: אדוני המלך, אפילו תכבוש את כל העולם הרי יש לך עוד הרבה לכבוש, שאל אותו: מה נשאר לי עוד? אמר לו: אנחנו חושבים שבכובעים יש הרבה מדינות, אמר: תבל שלא כבשתי אחת מהן. **הוא חשב לפחות לכבוש את הירח שנמצא הכי קרוב אלינו.** זה שיא השגעון, אתה מג'נון, אתה משוגע, אם תכבוש אותם מה תעשה בהם? הרי הם מדברים שפה אחרת ומנטאליות אחרת, ואולי הולכים לרגלים למעלה והראש למטה? ... וכי אתה יכול לחיות איתם? אבל אין גבול לדמיונות של בן אדם. [ובאמת במשך אלפיים שנה תמיד חשבו שיש בכוכבים בני אדם ומדינות וכו'. ואפילו היה חכם שהמליץ על זה, והביא מקור מהפסוק "אורו מרוח אמר מלאך ה' אורו ארוך יושביה, כי לא באו לעזרתה' לעזרתה' בגיבורה" (שופטים ה' כ"ג). בהפסדה של שירת דבורה], והגמרא (מועד קטן ט"ז ע"א) מסבירה שדבורה אומרת שיקללו את הכוכב ששמו "מרוח" כי הוא לא בא לעזור. והנה היא אומרת "אורו ארוך יושביה", ומשמע שיש תושבים בכוכבים. זו ראייה יפה מאד. אבל באמת רק לפני חמשים שנה התברר שהכל שקר, ואין תושבים בכוכבים. ועד היום הזה מחפשים אם יש כוכב שיש בו סימן לחיים, אבל אין כלום].

15. **הבן איש חי** לא היה לו בשבועות האלה הרבה מה לדרוש על הפרשה, וכי ידרוש על גג צרעת וקרבן כיפור וכדו'?! לכן דרש על פרקי אבות, כי כל משנה שם אפשר לדרוש עליה במשך שעות. **הרב עובדיה ע"ה** כתב ספר "ענף עץ אבות" (מקום ענף עץ עבות) על פרקי אבות, ואומרים שהספר הזה נמכר הרבה יותר מכל הספרים.

תספרו (שם פסוק ט"ז), כלומר אחרי השבת השביעית של ימי העומר אתם יכולים להסתפר. ועכ"פ עד יום ל"ד לעומר כל הספרדים לא מסתפרים¹⁷.

פטירת תלמידי רבי עקיבא - כאב לאנושות כולה

טו. הרבה שואלים: למה אנחנו בכלל נוהגים בכל זה? אמנם הלכו עשרים וארבעה אלף תלמידי רבי עקיבא, אבל הנה כאשר הלכו לנו ששה מליון בשואה, אין לנו יום אחד בשנה שעושים לזכר זה, וא"כ למה כאן עושים מזה רעש גדול? פעם ראיתי משל נאה להסביר את הדבר הזה: נתאר לנו שכל חכמי המדענים בעולם החליטו לעשות "ועידה מרכזית", שבה יתאספו מאה מדענים ביחד מכל החכמות והמדעים, רופאים ומהנדסים ובקיאים במחשב וכדו', וכולם "סופר" הכי טובים בעולם. אבל כדי שלא יאבדו את הזמן היקר שלהם, הם באים עם "קונקורד", שזה מטוס מיוחד שסובב את כל העולם פחות מעשרים וארבע שעות (זאת אומרת שהוא רזי יותר מכדור הארץ שמתסובב כל עשרים וארבע שעות). אבל למרבה המזל המטוס הזה התפוצץ באמצע הדרך, "לא נשאר בהם עד אחד" (שמות י"ד כ"ח). וכי זה כואב רק לאותן המשפחות? הרי זה כואב לכל האנושות בעולם, כי כל החכמות שלנו הלכו לאבדון. ככה היה בזמן תלמידי רבי עקיבא. ובפרט שבזמן התנאים כל התורה שבעל פה היתה בעל פה ממש, ואדם צריך ללמוד בלי הפסקה¹⁸. ולכן כאשר כל הידע הזה הולך להיגנז זה כואב מאד לאנושות כולה.

ריבוי המחלוקות בגלל מיעוט התלמידים

טז. הרבה שואלים: הרי אח"כ רבי עקיבא העמיד חמשה תלמידים, ויש מקומות במשנה עם כמה דעות שלהם¹⁹, אם כן אם היו עשרים וארבעה אלף תלמידים היו לנו עשרים וארבעה אלף דעות?! אבל זה לא נכון, כי אם היו עשרים וארבעה אלף תלמידים לא היו מחלוקות בכלל, למה? כי כאשר כל אחד אומר מה שזוכר שואלים את כולם, ואם אחד שכח אז השני מזכיר אותו, ודעת הרוב קובעת. ועובדה שמזמן משה רבנו עד ימי שמאי והלל לא היו מחלוקות בישראל, ושמאי והלל עצמם נחלקו רק בשלשה דברים (שבת ט"ו ע"א). אבל בדורות הבאים המשיכו לחלוק הרבה, ואין סוף למחלוקות האלה. ואם תאמר שהיו כותבים את הדברים, הרי עדיין יהיו מחלוקות וספיקות בזה, כי כל אחד מפרש בדרך אחרת. והנה הרמב"ם כותב הלכה, ויש עליה עשרה מפרשים שכל אחד מפרש אחרת בהלכה הזאת²⁰. וא"כ גם כשכותבים לא תמיד זה ברור, אבל

17. פעם שאלו את הרב **עובדיה הדאיה ע"ה**: האם מעבירין חזן שנראה ירא שמים אבל מתגלח בימי העומר, שהרי זה דבר שנהוג בכל ישראל. וענה להם: "אולי הוא מעדות שלא קיבלו עליהם את החומרא הזאת". **אבא ע"ה** ראה את התשובה הזאת, והתפלא: איפה נשמע הדבר הזה? הרי זה כתוב במרן (שם) וברמ"א (שם) וכל הפוסקים, ומאיפה באו העדות האלה? מהרי אררט? אבל אחרי שנים ראיתי שהתנינים אינם יודעים את זה, למה? כי הם צמודים להרמב"ם, ושנים רבות למדו אותו והלכו על פיו, מה שכתב זה הלכה ומה שלא כותב זה לא קיים (אחד אמר: התורה זה הרמב"ם והרמב"ם זה התורה. אבל זה דמיון, ולא עושים ככה), וכיון שהוא לא הזכיר את זה לכן נהגו ככה. וגם הרדב"ז (ח"ב סימן תרפ"ז) כותב שיש עדות כאלה. וא"כ רבי עובדיה הדאיה הסתמך על זה, שלא להעביר חזן שלא מצאנו בו פסול רק שהוא לא נוהג המנהג הזה.

18. ומי שקשה לו להאמין בזה, יראה את ההקדמה של המאירי לפרקי אבות, ושם הוא אומר שהגאונים היו **זוכרים את התלמוד מלה במלה בדיוק**, עד שאין בו אפילו "חגירת צפורן". מה הפירוש? אדם ששוחט צריך לבדוק אם יש חגירה בסכין, כלומר אם מסוכסכת או אוגרת וכל מיני אופנים. וזה סוגיות גדולות בגמרא (חולין י"ז ע"ב), שיש פגימה שמרגישים אותה רק אם מעבירים באצבע כלפי מטה ולא כלפי מעלה, ויש פגימה שמרגישים אותה משני צדדים, אבל למעשה מחמירים בכלם (עיין בה"ח י"ד סימן י"ח ס"ק כ"ד). המאירי אומר ככה על זמן הגאונים, וכ"ש בזמן האמוראים והתנאים.

19. למשל למדנו מקרוב בעירובין (פ"ו ע"א): "המניח את ביתו והולך לשבות בעיר אחרת", כלומר אדם שעושה שבת בעיר אחרת, והשכנים שלו לא עשו איתו עירוב, האם הם יכולים לטלטל בחצר בשבת? יש שם ארבע דעות של תלמידי רבי עקיבא, רבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון.

20. ומצאנו סוגיות שיש בהם תשע שיטות שונות, כמו בסוגיות מורדת (כתובות ס"ג ע"ב), **שרבי חיים מוואלוז'ין** כתב בתשובה אחת (ש"ת חוט המשולש סי' ב'): יש תשע שיטות בסוגיא הזאת, ואם היה לירשות הייתי עושה שיטה עשירית.

ואשתו שואלת אותו: מה קרה לך? לפני שבועיים היתה חתונה והכל היה בסדר, מה קרה בחתונה הזאת? הרי הוא שלח לך הזמנה. אמר לה: אני אגיד לך, לפני שבועיים שמעתי שכיניו אותי בכל הכינויים השפלים שבעולם, וכמעט אמרו עלי את שמונה השרצים, "החולד והעכבר והצב והאנקה והכח והלטאה והחומט והתנשמת" (עי' ויקרא י"א כ"ט-ל), ואילו העשיר השני שלא הוציא עשירית ממני אנשים קוראים לו: הנכבד, היקר, מענט'ש (באידיש זה "אדם"), מה ההבדל בינינו? אמרה לו אשתו: **אתה מבטל את כל העולם ולכן גם הם מבטלים אותך, אבל הוא מכבד את כולם ולכן גם הם מכבדים אותו**, ואמנם הוא לא מגיע לעושרך, אבל כשנתן זה מכל הלב. ולכן אם תתקן מעשיך הכל יהיה בסדר. זה מה שאמרו: איזהו מכובד? המכבד את הבריות.

המנהגים בתספורת בימי העומר

יד. אנחנו נוהגים לא להסתפר בימים האלה ומחכים עד שבועות, ובג"ב כולם מקפידים בדבר הזה¹⁶. אבל זה מנהג האר"י (שער הכוונות דף פ"ו ע"ד), כי מדין מרן (שם ס"ב) זה מותר כבר מיום ל"ד לעומר. האשכנזים מקילים בזה יום אחד לפנינו ומסתפרים ביום ל"ג לעומר, ואח"כ יש שלא מסתפרים עד שבועות (עיין ברמ"א שם סעיף ג' שהביא שני מנהגים בזה). ואילו הספרדים מחכים עוד יום אחד עד יום ל"ד לעומר, ואח"כ יכולים להסתפר כל יום עד שבועות, כי כבר נגמרה האבילות של העומר. ואין דבר שאין לו רמז בתורה, **כי תמיד ימי ל"ג ול"ד לעומר באים אחרי פרשת אמור**, ושם כתוב "**וספרתם לכם ממחרת השבת**" (ויקרא כ"ג ט"ז), כלומר **תסתפרו אחרי השבת**. ומנהג האר"י רמזו בהמשך "**עד ממחרת השבת השביעית**

16. חכם אחד סיפר לי שהיה הולך לספר בימים האלה (ולא היו הרבה ספרים בעיר), ושואל אותו: מתי התור שלי? הוא מסתכל ברשימה, ואומר לו: בשעה ארבע ורבע בבוקר... והוא צריך להסתכל בשעה ולבוא בזמן.

בזכותך!

עוד 500 אנשים יזכו ללמוד ב"בית נאמן"

בחרוה של 260 ₪
הנך זוכה להיות שותף בהפצה של 500 עלוני "בית נאמן"

בחרוה של 520 ₪
הנך זכאי להנציה שם לברכה, להצלחה ולעילוי נשמת

« לפרטים ותרומות
052-7130554 | 08-6727523
או באתר: <http://yhr.vp4.me/new> »

אפשר לתרום גם ע"י

הביאו אותו בחדרי חדרים, והראו לו את החומרים שהוא מורכב מהם, והוא בדק ואמר שהכל בסדר וזה כשר²⁶. והרי עד אחד נאמן באיסורים (חולין י' ע"ב)²⁷. אבל בפסח אתה לא יכול לומר שזה "בכלל הברכה" כמו בכל השנה, כי אולי זה לא כשר לפסח, ולכן צריך הכשר מיוחד לפסח. ובשנים האחרונות זה נבדק ועשו הכשר מיוחד לפסח.

לא לקנות שמן מערבים בלי הכשר

כ. פעם היה פשוט של שמונת לקחת שמן של גוים, וכמו שאומרת הגמרא (עבודה זרה ל"ו ע"א)²⁸, והרמב"ם (פי"ז מהלכות מאכלות אסורות הכ"ב) פסק

26. אבל בחו"ל יש אנשים שעושים הכשרים על דעת עצמם, ולוקחים בקבוק וכותבים על המכסה שלו: "כשר בהשגחת הרבנות הראשית לישראל". אבל זו הרבנות הראשית לישמעאל... כי הם לא בודקים כלום. ואם תשאל אותו יאמר לך "הראו לי את זה", וכי הראו לך ממה מורכב כל חומר שם?! והרי "כ" הרבה הרכבות יש בעולם שאין כמותם. 27. מאיפה לומדים את זה? שנאמר "וספרה לה שבעת ימים ואחר תטהר" (ויקרא ט"ו כ"ח), ומי אמר שספרה אותם כדין ולא שיקרה? אלא התורה אומרת "וספרה לה" שסומכים עליה (כתובות ע"ב ע"א, וע"י בגיטין ב' ע"ב בתוד"ה עד). וקל וחומר כאן בהכשר של הקולה שזה לא איסור כרת כמו נדה, ומה יכול להיות שימצא שם?! ולכן גם אשה נאמנת לומר שמלחה והכשירה את הבשר, ולא חוששים ששיקרה בזה (ולא מדובר באשה עברייתא אלא בסתם אשה כשרה).

28. בירושלמי (שבת פ"א ה"ד) מסופר שהגיעה שמועה מארץ ישראל שבית דינו של רבי בדור ההוא התירו שמן של גוים, כי אמרו שאי אפשר לעמוד בלי זה. רב לא הסכים, ואמר: אני נהגתי מזמן לא לשתות שמן של גוים, ואילו חבירו שמואל אמר לו: תאכל, ואי לא כתיבנא עלך זקן ממרא", כלומר אם לא תאכל אכתוב עליך שאתה זקן ממרא, כי זה כמו "סנהדרין" בית דין של לשכת הגזית, ואיך אתה חולק עליהם?! הרי אם בסוף יעשו את החומרא הזאת לא יהיה מה לאכול, וממילא יגיעו לידי סכנה בזה, כי יילכו למקום שעושים שמן ונקרא "הר המלך" ששם הורגים בהם, ולכן התירו את זה. ורב אכל בעל כרחו.

כשמעבירים בעל פה זה הרבה יותר טוב. ולכן בפטירה של תלמידי רבי עקיבא, הפסדנו שכמעט כל הפרטים בתורה עם מחלוקות וספיקות.

קריאת ספר משלי והאזהרות בחג השבועות

יז. בימים האלה יש שלומדים "משלי", ופעם היו קוראים את זה כל יום בין מנחה לערבית, וממילא היו יכולים לוותר על זה ביום חג השבועות, וקוראים רק את האזהרות²¹. בחו"ל היינו קוראים גם את זה וגם את זה, למה? משום שהיו לנו יומיים חג השבועות, אז ביום הראשון קוראים חצי משלי וביום השני קוראים חצי משלי, וגם באזהרות ביום הראשון מצוות עשה וביום השני מצוות לא תעשה. אבל בארץ שיש לנו רק יום אחד, צריכים למהר הרבה יותר מדי, "מהר קח את הלבוש ואת הסוס כאשר דברת" (אסתר ו' י). אבל חבל להפסיד את קריאת משלי. ואמנם בעדות אחרות לא קוראים משלי בכלל²², אבל בג'ר'בא קראו את זה עם טעמים, וככה זוכרים וחיים את זה. **לכן כדאי ללמוד משלי**. ואם לא בחג השבועות אז לפחות כל יום בין מנחה לערבית, לקרוא כמה פסוקים ולהסביר אותם, כי זה מלא חכמה ודעת²³.

זהירות ממחליק לשון

יח. ניתן דוגמאות לחכמה של משלי, כתוב: **"גבר מחליק על רעהו, רשת פורש על פעמיו"** (כ"ט ה). כלומר גבר שמחליק על רעהו ומחניף לו הרבה, תיזהר ממנו כי הוא פורש לך רשת על הרגלים, ורוצה להפיל אותך בה. היכי משכחת לה? אם אחד יבוא אליך ויאמר: כבודו פאר הדור, גדול הדור, מופת הדור²⁴ (ראשי תיבות "פגם"), זה בשביל להטעות אותך, שתחשוב שהוא מכבד אותך, אבל באמת הוא רוצה לפרוש לך רשת ולהשתמש בך ולעשות ממך סמרטוט. ולפעמים גם משלם כסף על זה. לכן תברח מכל הדברים האלה שכולם רמאות²⁵. ועוד פסוק אחר: **"מוכיח אדם אַחְרֵי חוֹן ימצא ממחליק לשון"** (כ"ח כ"ג), מה הכוונה? שלמה המלך אומר שאם ראת מי שמוכיח אדם אחרי מותו והוא מוצא חן, תדע לך שהוא לא חכם יותר ממני, אלא שהוא יודע להחליק לשון במלים יפות וחרוזים, וככה הוא מטעה בני אדם.

אתה האדם השלישי שיודע את הסוד

יט. אמרתי שאם כל המדע נמצא ביד כמה אנשים, כאשר הם הולכים מהעולם הכל נעלם. והיה מעשה כזה בימינו, שהרב ניסן פינסון ע"ה היה אומר לא לשתות "קוקה קולה" בכלל, למה? כי אנחנו לא יודעים מה הרכיבים שלה, ואולי יש שם דבר טרף. ואנחנו ג"כ לא היינו שותים קולה בחו"ל. ואבא שאל אותנו: למה אי אפשר לברר את זה? אמר לו: יש רק שני אנשים בעולם שיודעים את הרכיבים האלה, והם לא טסים יחד במטוס, כי אפשר שהמטוס יתפוצץ והעולם ישאר בלי קוקה קולה "טעם החיים"... ואיך יכולים לחיות בלי קולה?! אבל אחרי שנים רבות הצדיקים האלה ראו שהרב לנדא שליט"א נותן הכשרים, אז ביקשו ממנו הכשר על קוקה קולה, והוא אמר להם: אני לא נותן הכשר עד שאדע את הסוד הזה, הסכימו ואמרו לו: אתה תהיה האדם השלישי שיודע את הסוד.

21. חשוב לקרוא בחג השבועות גם "אזהרות". אנחנו קוראים אזהרות שחברו חכמים גדולים בספרד, ואמנם הם לא הולכים ע"פ דעת הרמב"ם, אבל אנחנו סומכים על תר"ג מצוות שאומרים לבלי שבועות, שהוא לפי דעת הרמב"ם.
22. תדעו לכם, שגדולי הראשונים לא היו בקיאים במשלי, וקורה לא אחת ולא שתיים שמצטטים פסוקים לא בדיוק ובמיוחד במשלי, כי לא היה להם זמן לקרוא אותן.
23. הגאון מוילנא לפני שנפטר ציוה שהספר הראשון שידפיסו מכתבי ידו יהיה פירושו למשלי, ואפילו שיש לו חיבורים על השלחן ערוך והקבלה וכו', כי הוא כ"כ החשיב את משלי.
24. הביטוי "מופת הדור" כתוב פעם אחת ויחידה בתלמוד (חולין ק"ג ע"ב).
25. לפעמים אחד כותב מאמר מסויים, ובא השני וגונב לו אותו בלי רשות המחבר, ומדפיס בספרו כדי שיתפאר "אני הראשון שהוצאתי את זה". ואח"כ עוד מחפש עלילות עלי. זה הטבע הרע של בני אדם שאינם יודעים שאדם בעלים על המאמרים שלו, ולא יתכן שכל אחד יקח מהשני. אבל אתה לא יכול לריב איתם, ואין לך מה לעשות עם זה.

מוסדות ישיבת
כסא וחמים ספרדית (ע"ד)

INSTITUTIONS YESHIVAT
'KISSE RAHAMIM'

מפעילי התורה הקודשה

הודעה משמחת

שמחים להודיע לאנשי שלומינו

כי החלה ההרשמה למתיבתא (כיתות ז' וח')

וכל הקודם זוכה.

הלימוד בגמרא הוא לפי שיטת רבותינו זיע"א,

והרמ"ם שליט"א התמחו בעיון הפשט,

וגם בהבנת רש"י לפי פשוטו

מלווה עם כל קושיותיו.

הרישום אצל המנהל הרב יאיר טרבלסי הי"ו

בפלאפון: 050-4158555

או אצל הרב אליהו ענקרי שליט"א

בפלאפון: 050-4115581

בברכה והצלחה

הנהלת המתיבתא

המרכז הרוחני הרב עזריאל 26 ת"ר 2759 מ"י-בית סידק 11127 טל 05-4741111 פקס 05-4740400 קוץ למיכית 05-4741211

26, Hatan Oudot St. P.O.B. 2750 Erez Be'er Sheva 15242, Zip Code 51 127 Tel: 05-474767 163 Fax: 05-4774069

עצות למתבייש מפני המלעיגים עליו

כג. ולא רק שזה תמוה, אלא גם יש שתי עצות שתוכל לפתור את הבעיה הזאת, אבל אנשים לא חושבים על עצות, רק לעשות רעש מעצמם "אנחנו התרנו לברך בגילוי ראש". מה העצות? **עצה אחת, שיטול ידים בבית לפני שילך לעבודה ויברך "המוציא לחם מן הארץ" ויאכל קצת,** ויכוין על כל מה שיאכל במשך היום, וממילא זה כמו "הולכי דרכים", וכי לא יזוזו עד שיגמרו את הלחם?! אלא הם יכולים ללכת ולאכול כל הזמן.³⁰ **ועצה אחרת, לברך את הברכות בהרהור,** והטורי זהב (סימן ס"ב סק"א) כותב שאם אדם קם מהמטה באמצע שנתו ורוצה לשתות מים, אבל אינו יכול לעשות נטילה כי לפעמים המים מחוץ לבית, יכול לברך בהרהור, כי הרהור כדיבור דמי בשעת הדחק. ואבא ע"ה (שו"ת איש מצליח חא"ח סי' ג') כתב שרוב האחרונים סומכים עליו. **אמנם יש אומרים אחרת, אבל לפחות העצה הזאת טובה, שאם הוא לא יכול לברך בכיסוי ראש כי הוא מתבייש, אז מתבייש - שיתייבש... ויחשוב בלבו: "ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם המוציא לחם מן הארץ"**³¹.

חכמים הזהרו בדבריכם

כד. אבל אדרבה הנכון להרגיל אותם לעשות מצוות, ולא לחפש קולות בזה. המגן אברהם (סי' ר"ב ס"ק ל"ו) כתב שאם אדם אינו יודע מה הברכה של כל מאכל, אז שלא יאכל כלום עד שילמד לברך.³² **צריך ללמוד כלל בזה, שחכם שמורה הוראות לא מורה רק לעצמו כי הוא מפרסם אותם, לכן תשקול כל דבר כזה, וכמה שההוראה פחות רעשנית ככה יקבלו אותה יותר.**

30. היה לנו בתוספת (בשנת תשכ"ב) תלמיד חכם אשכנזי **רבי חיים נוימן** (המנהל בישיבת חב"ד רבי ניסן פניסון הביא אותו ששיגח על הילדים לקום בזמן וכו'), והוא ראה שם דבר נפלא "חללה", שלא היתה כזאת בצרפת וגם לא כאן בארץ, כי החללה של תונס מיוחדת במינה (וקוראים לזה "חללה תרף" או "חללה שאמיה" וכל מיני שמות כאלה). ובבוקר היה עושה נטילת ידים המוציא, ואוכל כל היום כולו לחם עם החללה הזאת. שאלו אותו: איפה ברכת המזון שלך? אמר להם: בערב... הגמרא (חולין ק"ו ע"ב) אומרת: נוטל אדם ידיו שחרית ומתנה עליהם כל היום, ואמנם זה נאמר רק בשעת הדחק (עי' משנ"ב סימן קס"ד סק"ב), אבל הוא היה עושה ככה. ועוד דבר שהיה עושה שם, שבבוקר המים של הנטילה היו רחוקים ממנו, אז היה הולך מחדר לחדר, ויצא מאהל לאה ויבוא באהל רחל" (בראשית ל"א ל"ג), אמרו לו: הרי אסור ללכת יותר מארבע אמות (זה"ק. עיין שיע"ת סי' א' אות ב'), אמר להם: כל הבית נחשב כמו ארבע אמות. סיפרו לאבא את זה, ובהתחלה אמר להם שאין דבר כזה, אבל אח"כ אמר שכתוב בשערי תשובה (שם) בשם ספר שבות יעקב (ח"ג סי' א'), שאפשר לסמוך על דעת רבי שמעון בן אלעזר (ברכות דף כ"ה ע"א) שכל הבית כארבע אמות דמי (בשע"ת שם כתוב "הרשב"א, וזה לא הרשב"א הידוע אלא התנא רבי שמעון בן אלעזר), אבל אין הלכה כמו התנא הזה, ולא עושים ככה (עיין בשו"ת איש מצליח ח"א חא"ח סי' ב' במילואים). ולכן אמר לו: תלך פחות פחות מארבע אמות, או שתעשה נטילה ליד המטה, וככה תוכל להסתובב בכל הבית או מחוץ לבית לארצה ולרחבה...

31. דרך אגב, **להלכה גם בנות רווקות לא מברכות בגילוי הראש,** אבל בזה יש פחות איסור מבנים, כי הם טוענים שדוקא לגבי נשים נשואות שנאמר בהן "שער באשה ערוה" (ברכות כ"ד ע"א), אז צריך לכסות את הראש בשעת ברכה, אבל הבת הקטנה שיכולה ללכת בגילוי ראש ברחוב, אפשר להקל לה בזה. אבל זו טענה לא נכונה. ופעם **הרב עובדיה ע"ה** היה עם הרב אלישיב ע"ה, ואמר לו: **האם יש מקור לחלק בין בנות לבנים בדבר הזה? הרב אלישיב חשב הרבה, ואמר לו: אין מקור לחלק בזה.** ככה סיפר **רבי יעקב יוסף ע"ה** באחת הקלטות שלו. פעם אמרתי את זה, ואחד שלח לי פלפולים: אמנם הרב אלישיב אמר שאין מקור לחלק, אבל לא שמענו שהקפיד בדבר הזה. אבל אני לא אמרתי לך אם הוא הקפיד או לא, אלא זאת השאלה וזאת התשובה שאין מקור לחלק בזה, **ולכן גם הבנות צריכות לברך בכיסוי הראש.** והרי ככה כותב גם הרב עובדיה (שו"ת יחיה דעת ח"ה סי' ו'), אז מה אתה רוצה ממני?! אם אתה רוצה לסמוך על מה ששמעת תעשה מה שתרצה, אבל הנכון שלא לחלק בזה. (עי' בשו"ת איש מצליח חא"ח סי' כ"ד, ובעליון מס' כ"ג-כ"ו).

32. כנראה כ"כ קשה ללמוד מה זה "פרי עץ" ומה זה "פרי אדמה". ולכן הרב פיינשטיין אמר שבעלי תשובה שרוצים לברך, נלמד אותם לתחילה לברך שהכל נהיה בדברו (ועיין שו"ע סוף סימן ר"ד), ולאט לאט יברכו את כל הברכות.

את זה. בימינו חכם אחד אמר לי שאי אפשר לסמוך על שמן זית, משום שהיום הוא לא נקי כמו פעם, כי מערבבים בו כל מיני דברים, וקל וחומר שאי אפשר לדעת ממה מורכבים החומרים האלה. ולכן מי שהוא אוכל את זה לא עושה כדן, כי אסור לאכול דברים כאלה עד שתדע שאין בהם שום חשש. אמנם בחו"ל אכלנו את זה²⁹, אבל היום עשו כל מיני חכמות בזה.

מתבייש לכסות ראשו אם יכול לברך בגילוי ראש

כא. צריך לדעת שאסור להתיר דבר התמוה לרבים (עי' בש"ע יו"ד סי' רמ"ב ס"י). והשבוע ראיתי דבר פלא, שהיה חילוני אחד שמתחזק ביהדות, אבל מתבייש שיראו אותו מכסה את הראש ומברך, כי יאמרו לו: נעשית דוס? "דרוס כל דוס"... (זה חרוז ידוע "מתוק מדבש"... אמנם אנחנו לא אומרים "דרוס כל חילוני" ח"ו, אבל להם מותר לומר הכל...). אז הוא שואל אם מותר לו לברך בגילוי ראש בלחש. וחכם אחד התיר לו, ואמר: גדולי הדור התירו את זה. אבל איפה ראה שגדולי הדור התירו דבר כזה? **אמנם אם אדם התפלל עמידה ואח"כ ראה שנפלה לו הכיפה, לא צריך לחזור ולהתפלל,** כי במסכת סופרים (פי"ד הט"ו) יש שתי דעות בזה, יש אומרים שאסור להזכיר אזכרה בגילוי ראש, ויש אומרים שבדיעבד מותר. ולכן בדיעבד אם התפלל לא אומרים שכל האזכרות יהיו לבטלה (ועיין בשו"ת יבי"א ח"ט סימן א' אות ו'). אבל להתיר לכתחילה זה דבר התמוה לרבים, כי לא יתכן כדבר הזה שיבואו אנשים גלויי ראש, זה יברך "המוציא לחם מן הארץ", וזה יברך "על נטילת ידים", וזה יברך "בורא פרי העץ", מה קרה לכם?! הם בעצמם עצים... לא עושים דבר כזה.

אסור להתיר דבר התמוה לרבים

כב. את הדבר הזה לומדים מהרב חיד"א, שבזמנו היה גאון גדול בעל נודע ביהודה, ומישהו אמר לו שיש לו בחול המועד פגישה עם שר חשוב מאד, והוא חייב להתגלח, כי אחרת יראה אותו ויאמר לו: זה "חג" שלכם?! הנודע ביהודה עיין בזה, ומצא דרך להתיר לו בחול המועד ע"י פועל עני. הוא כתב את זה בתשובותיו (מהדו"ק חא"ח סי' י"ג), וכל המדינות באשכנז רעשו על זה, איך אתה מתיר דבר כזה?! ובתשובת יוסף אומץ של הרב חיד"א (סימן ז'), כתב לחכם גדול בן דורו רבי ישמעאל הכהן: אמנם הרב המתיר במקומו עשה פלפול והוכחה והתיר את זה, אבל אסור לפרסם היתר התמוה לרבים (וע"ע במחזיק ברכה א"ח סי' תקמ"ב). ולכן עד היום הזה כמעט כל החכמים אוסרים את היתר של הנודע ביהודה. **וגם להתיר לברך בגילוי ראש זה דבר התמוה לרבים. ולפעמים אתה מתיר לאדם פרטי במקרה מסוים ובדוחק, אבל לא לפרסם את זה.**

29. פעם (בשנת תשכ"ה) השכן שלי בחו"ל שאל אותי: האם מותר לקנות מערבים שמן זית לפסח? אמרתי לו: אני אשאל את אבא, שאלתי ואבא ע"ה אמר לי: אין מחזיקים איסור, כי בדרך כלל "שמן זית" הוא נקי, ולכן מותר לקחת אותו גם בפסח.

קו בית נאמן
0799-270505

הקו כולל:
שלוחת תמיכה ותרומות עבור העלון הקדוש
רשימת מוקדי הקרנת שיעורו של גאון ישראל מרן שליט"א
שלוחת קישור ישיר למפיצי העלון ברחבי הארץ
שמיעת השיעורים
הודעות הקוראים והודעות מערכת
נקודות הקרנה או מפיצים שעדיין לא מזכרים בקו
נא לעדכן בשלוחה 2

שבעה דברים בגולם, ושבעה בחכם חכם, אינו מדבר בפני מי שהוא גדול ממנו בחכמה ואינו נכנס לתוך דברי תבירו ואינו נבהל להשיב שואל כענין ומשיב כהלכה ואומר על ראשון ראשון ועל אחרון אחרון ועל מה שלא שמע אומר לא שמעתי ומודה על האמת וחלופיהן בגולם.

נראה לי לפרש בסיעתא דשמיא כוונת התנא ועל שלא שמע אומר לא שמעתי. דנהה בלומדים לקנטר אוהביה הניצוח יש להם מידה רעה שאומרים איהו דבר בדברי תורה או במילי דעלמא בלתי התבוננות כראוי, וכאשר יעירו אותם חבריהם על זה הם טורחים ומישיבים דבריהם ומשיאים את דבריהם לכוונה אחרת ומפרשים את דבריהם טלאי על גבי טלאי, אם כי לא כיוונו לזה כלל מתחלה, כי קשה להם ענין הניצוח שחבריהם ינצחו אותם. וענין זה הוא נמשך ממדת חכם בעיניו שהמלך החכם האמתי העיד עליו שתקוה לכסיל ממנו. וכן כאן שאינו נכנע להודות ששקר ענה ושטעה בזה, אלא הוא טורח ומאבד זמנו ומגיע את מוחו לפרש פירש אחר בדברי עצמו. והגם כי לפעמים ע"י טרחו מפרש ומיישב דבריו באופן נאות, מכל מקום לפעמים אינו כן ונמצא מאבד זמנו ומטריח את עצמו בכדי, ובמקום שהיה לו ליישב דבריו היה לו ללמוד בענין אחר שיגיע לו ממנו תועלת גדולה באמת ולא על הספק כאשר עושה עתה. ומלבד זה הוא עוד מפסיד כי ע"י שהוא טורח להציל את עצמו ואדם קרוב אצל עצמו, קונה לו דעות כוזבות ואינם צודקות והוא מחשיבם לאמתיים כי כן נראה לו ואינו מרגיש בזה כלל, כי נעשה בעל דבר ואותם דעות נקבעים לו במוחו וקשה לפרוש מהם. לא כן אם הוא מודה על האמת שטעה, ובמקום זה הוא לומד בעיניו אחרים יקנה לו הבנה ישירה ודיעות ורעיונות ישרות כי אין לו שום נטיה לאיזה צד כלל. וזה שאמר על שלא שמע אומר לא שמעתי, כי לאו בשופטני עסקינן אלא מיירי בכה"ג שהגם שיכול הוא לטרוח ולפרש דבריו באופן נאות ועל ידי זה לא יהיה עליו שום השגה, עם כל זה כיון שהאמת הוא שלא כיוון לזה מעולם, הוא אומר לא שמעתי ל' הבנה שלא שמת' לב מתחילה להתבונן היטב בדבר וזו מדת החכם.

וכלל זה נקוט בידך שכל מי שיש בו מדות מגונות כאלה אינו קונה שלמות המדות ולימוד התורה כיאות וזה בדוק ומנוסה. ולא זו בלבד אלא שיצא שמו וריוחו ריח רע נודף בארץ, והכל יכירו מדותיו ודיעותיו אם כי הוא מתעטף בטלית שאולה של ענוה פסולה אפי' מבין ריסי עיניו ניכרים עניניו. וכבר אמרו חסורי מחסרה והכי קתני, ופירשתי בזה בס"ד רמז כי מי שחושב עצמו שהוא חסר מן התורה ביותר חסרון, הוא מתכוון אל האמת ולימודו עולה יפה. וזהו חסורי מחסרה חסרון דחסרון, שנגד עיניו תמיד חסרונו, הוא זוכה, והכי קתני "הכל" ל' אמת כדכתיב (שמואל ב' כ"ג י"ט) ומן הג' הכי נכבד עיין במפרשים ז"ל שם, רצונו לומר שיהיה לימודו אמתי. וכבר אמר שלמה המלך ע"ה (משלי כ"ו י"ב) ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו, כי הכסיל המכיר בעצמו שהוא חסר אם ימצא מי שיהללוהו במעגלי דעת וצדק, הוא נתקן לאט לאט עד אשר יקנה השלימות.

לא כן מי שחכם בעיניו לא מועיל אם הוא כסיל אלא אפילו הוא חכם באמת, עם כל זה הוא הלך וחסור כי אי אפשר לאדם שלא טעה. וכבר ראיתי בתשובת האחרונים שמי שאמר על חכם שטעה פטור מעונש, משום שהטעות הוא מוחלט באדם, אך אשרי מי ששגגותיו מועטות. ואם כן מאחר שאינו נותן לב לתקן עצמו כי אינו מרגיש בטעותו וגם אינו שומע בקול אחרים המתקנים אותו, הוא מתמיד בטעותו ושבתא כיון דעל על, ומטעות זה יבוא לטעות בדבר אחר וברבות הימים יסאר ריק מבלי חכמה. לא כן מי שהוא מכיר בחסרונו ואינו חכם בעיניו הוא נתקן מעט מעט מחסרונו ושגגותיו עד שיהיה מתוקן ושלם.

מחידושו
לפרקי אבות
פרק ה'
ספרותו של מרדכי דבנא ספר האחד
רבי רחמים חי חיותה חכמתו וצדקתו ראב"ד
נרמא ומחילי ראשי יודישיבת סבת
סתוד ספר "מאמר רחמים"

אשכול הכופר

בענן האפל לשלשה גוונים לפי עובי ודקות הענן המקבל האור, וכן אומר הכתוב (יחזקאל א' כ"ח) כמראה הקשת אשר יהיה בענן ביום הגשם כן מראה הנוגה סביב הוא מראה דמות כבוד ה'. וזהו הקשת.

ג) חיוב ההכנעה להבורא יתברך שמו המשגיח עליו. ולא ימנעו אחד מן ג' ענינים. צרכי גופו אפילו ההכרחיים, גאות, תאות יצרו. צרכי גופו, (דברים ח' ג') כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם וגו' (תהלים כ"ג א') ה' רועי לא אחסר. וזהו המן. גאותו, כאשר ימצא האדם בעצמו הצלחה גדולה ושלימות נפלא יוכל להתפאר לומר (דברים ח' י"ז) כוחי ועוצם ידי וגו' ובהושע (י"ב ט') אך עשרתי מצאתי און לי.

אך צריך האדם לחשוב כי האדם כמטה בידו של הקב"ה (משלי כ"א א') על כל אשר יחפוץ יטנו, ולכן כל הנסים שנעשו לישראל ביציאת מצרים היו ע"י המטה להורות כי הכל ע"י יכלתו יתברך והאדם אינו אלא כמטה בידו של הקב"ה וכמו שנאמר בישיעה (י' ט"ו) היתפאר הגרון על החוצב בו אם יתגדל המשור על מניפו כהניף שבת על מרימינו כהרים המטה לא עץ. וזהו המטה. תאות יצרו, כדי להחליש כח היצר ברא הקב"ה כח גבורה להתקומם נגד היצר גם שהוא אש והאדם בשר ודם כענין השמיר המבקע אבנים גם הרים. היצר הרע נקרא אבן שנאמר (יחזקאל ל"ו כ"ו) והסירותי את לב האבן מבשרכם, ונקרא הר כמו שאמר בגמרא (סוכה נ"ב ע"א) נדמה להם לצדקיהו כהר גבוה. וזהו ההשמיר.

קיום התורה והמצוות. ג' דברים העולם עומד עליהם תורה ועבודה וגמילות חסדים וכנגד ג' חלקי האדם: גוף, נפש השכלי, הנפש החיוני המקשר הגוף עם הנפש. התורה כנגד נפש השכלי, גמילות חסדים קדושת הגוף. העבודה קדושת הנפש החיוני.

וכנגדן הכתב, הוא ציור האותיות הנתפסים בשכל וזה כנגד נפש השכלי. והלוחות, הם לוחות אבן כנגד הגוף. והמכתב, הוא עט סופר החוקק את האותיות על הלוחות ומקשרם יחד והוא כנגד נפש החיוני המקשר הנשמה עם הגוף. וזהו הכתב והמכתב והלוחות (כנסת ישראל פ"ה אות קפ"ו). עוד ראיתי שבילקוט איתא בג' דברים ניתנה התורה, באש ובמים ובמדבר. פירש הרב כנסת ישראל (פ"ו אות קצ"ד) מה שניתנה באש הוא כדי ללמד האדם לחרף נפשו למות על קדושת שמו יתברך. ובמים, שלא לבטל התורה והמצוות בעבור היסורים הנמשלים למים כמו שנאמר (תהלים קכ"ד ה') אזי עבר על נפשנו המים הזדונים. ובמדבר, שלא יבטל האדם התורה והמצוות בעבור חסרון צרכי הגוף, הפרנסה וכדומה ויתאר לעצמו, כאלו הוא יושב במדבר שאין כל דבר מצוי בו ויסתפק בהכרחי מן הצדה אשר הכין והביא בידו.

עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, ואלו הן פי הארץ ופי הבאר ופי האתון והקשת והמן והמטה והשמיר והכתב והמכתב והלוחות ויש אומרים אף המזיקין, וקבורתו של משה, ואילו של אברהם אבינו, ויש אומרים אף צבת צבצת עשויה.

יש לתמוה מדוע בראם בבין השמשות הרי צריך להוסיף מחול על הקודש, אלא דברים אלו שנבראו כדי שהאדם ידע כמה ידיעות נחוצות ולכן לא נמנע הקב"ה לברוא עשרה דברים אלו בבין השמשות. וד' ידיעות הן א'. מציאות ה'. ב'. השגחתו יתברך על הכל. ג'. חיוב הכנעה לבורא יתברך. ד'. קיום התורה והמצוות. ונבא לבארם ולפרסם.

א) מציאות השי"ת. קודם שחטא אדם הראשון היה לו התקרבות חזקה לשכינה עד שנתאמת לו מציאותו יתברך כאלו הרגש חושיי, וכן אומר הכתוב (בראשית ג' ח') וישמע האדם את קול ה' אלהים מתהלך בגן לרוח היום. ואחר שחטא הוצרך שיהיה בשכלו אותות מופתיות על זה. דוד המלך ע"ה אמר בתהלים (י"ט ב') השמים מספרים כבוד אל, כי מי שמסתכל בשמים יכיר כבודו יתברך.

ואיוב אמר (י"ב ז-ח) שאל נא בהמות וגו' או שיהי לארץ ותורך, בריאת הארץ וכל אשר בה מעידים על מציאותו יתברך כמו שאמר משה רבינו ע"ה (במדבר ט"ז כ"ט) אם כמות כל האדם ימותו אלה וגו' לא ה' שלחני וגו' וכתוב (שם ט"ז ל"ב) ותפתח הארץ את פיה, ודבר זה מוכיח מאונתו יתברך. וזהו שאמר התנא פי הארץ שנברא בין השמשות להמציא לאדם לדעת אלהותו יתברך.

ויש כאלה שאינם מרגישים בזה, וצריכים לחכמים לדלות מים מבאר החכמה ונותנים מזה לכל שואב מימיהם וכדרשת רבותינו ז"ל (בפסוק (משלי ה' ט"ו) שתה מים מבורך וגו'. וזהו פי הבאר לרמוז כניוה. ויש שגם מזה לא ירגישו אבל מרגישים בשינוי המקרים המתחדשים מטבע ההרגל כאתונו של בלעם שאמר (במדבר כ"ב ל') ההסכן הסכנתי לעשות לך כה, ועל זה אמרו חז"ל במדבר (בראשית רבא ויגש צ"ג י') אוי לנו מיום הדין וגו', בלעם חכם של האומות היה וגו' כשיבא הקב"ה ויוכיח כל אחד ואחד לפי מה שהוא וגו', וזהו פי האתון.

ב) השגחתו יתברך על הכל. מה שאין השפע האלהי שיהיה לכל אינו מחמת שינוי האמצעים ח"ו אלא מפאת שינוי ומדרגת המקבל, כמשל שאמר רבא בחגיגה (י"ג ע"ב) כל שראה יחזקאל ראה ישעיה. למה יחזקאל דומה - לבן כפר שראה את המלך, ולמה ישעיה דומה - לבן כרך שראה את המלך. וכן אמרו (ויקרא רבה א' י"ד) משה רבינו ע"ה הסתכל באספקלריא המאירה וגו'. ודמיון לזה השמש מכהה אורה

ארח דיקים
ברכה

תהלת ה'

מאמר רחמים

למון רבי רחמים חי חיותה
הכהן הצ"ל
חלק א'-ביאור על מסכת אבות ודרשות במעלת התורה חלק ב'-פירוש על משלי, מגילת רות, וכן אזהרות לחג שבועות

מוקדי מכירת ספרי המנוכח: ירושלים: רחוב קהתי 22 בעת שאלו [בתאום מראש] קומת כניסה 054-2449460 | בני ברק: 052-6160433 | חנות הספרים בשייב"ה "כסא רחמים" עומל 26 | אלעד: רח' יוסי בן קסמה 41 | נטורי: 054-2477622 | קרית גת: חנות תעשיית קדומה "מחשבת נחוריה" [בתאום במשרד] | אשקלון: חנות מוריה רחוב העבודה | אשדוד: 050-4174471 | נתניה: חנות ספרים אצל ר' יהודה הראד מרכז מסחרי רבנס ליד סוכר זול | שאר אזורים: 050-4174471 | 050-4174471 | 050-6727523 | 050-6727523

ילדי גאולה

לע"נ גאולה בת הרבנית אסתר מאזוז ע"ה
בת נאמן לילדים מתוך שיעורו של מרן ראש הישיבה שליט"א

גליון 68

לחצו לתספור

כלם גם האשכנזים וגם הספרדים, נוהגים במנהג הזה שלומדים בליל שבועות.

בבקר ב"קלת וברקים וענן כבד וקל שפר חזק

מאד" (שמות פרק י"ט פסוק ט"ז), ולמה כל הרעש הזה? כדי להעיר אותם שיקומו. ויש מסבירים שבני ישראל ישנו בשביל שייכלו להתרפז מחר בבקר, וישמעו כל אות וכל מלה וכל הברה, לכן הם אמרו אם לא ישנו עכשו בלילה, בבקר יהיה "ראשנו עלינו כפרמל" ולא נשמע כל מלה מפי ה'. ולפי זה אין סתירה בין אבן עזרא ובין המדרש, כי אבן עזרא אומר את המצוה "והיו נכנים" שהפונה שלא יישנו, והמדרש אומר שלמעשה הם ישנו, ואולי חלק מהם ישנו וחלק לא ישנו. אז אומר המגן אברהם (תחילת סימן תצ"ד) שבשביל לתקן את הדבר הזה שבני ישראל ישנו, תקנו בדרות האחרונים שלא לישן בליל שבועות. והראשונים שיודע לנו שעשו תקון ליל שבועות, זה מרן [רבנו יוסף קארו - השלחן ערוך] וחקריו, ככה מובא בספר "מגיד מישרים" (המגיד הוא מלאך שגברא מלמוד המשנה של מרן), ולכן היום

אנחנו מתקרים בעזרת ה' לחג מתן תורה. ויש דבר מיוחד בליל מתן תורה - ליל חג השבועות, שנוהגים להיות ערים כל הלילה. והמנהג הזה אין לו מקור לא בגמרא לא במדרש ולא בראשונים, אלא בהנהגה בלבד, בהנהגה (פרשת אמור דף צ"ח עמוד א') כתוב "חסידים קדמאי" - חסידים הראשונים היו נוהגים להיות ערים בלילה הזה. אבל בימי הראשונים לא היה ידוע הדבר הזה להשאיר ערים כל הלילה, וזה לא נמצא אפילו בספרי המנהגים, כמו למשל אבן עזרא ואחרים, שלא הזכירו את זה. רק רבנו אבן עזרא בפרשת יתרו (שמות פרק י"ט פסוק י"א) כתב מלה אחת על זה, בפסוק: "והיו נכנים ליום השלישי", אמר "אולי לא יישן אדם בהם בלילה". אבל בני ישראל ישנו או לא? אבן עזרא לא אומר, אבל המדרש (שיר השירים רבה פרשה א' אות נ"ו) אומר שבביל מתן תורה בני ישראל היו ישנים, והקדוש ברוך הוא העיר אותם

הלכה נאמנה

א. פדאי לישן בערב שבועות, כדי שבבילה יוכל להיות ערני. אבל פיון שהשנה ערב שבועות חל בשבת, לכן לא יאמר בשבת: "אני ישן בשביל להיות ער בלילה", כי אם פו נמצא שהשבת מכינה לחל, אלא יישן פרגיל שהרי בשבת ישנים. (גליון 14 אות י"ד).

ב. יש שאומרים שכיון שכל הלילה (בבילה שבועות) אנחנו ערים, אז נתפלל שחרית לפני הניצח, אבל זה חבל, וכדאי לשים לב להתפלל בהרחה. קדם כל, ליל שבועות הוא לא ארוך מדי כי עמוד השחר והניצח מקדם, וגם תפלה לפני הניצח זה בדיעבד, וכי ישנו כל הלילה ולמדנו בשביל להתפלל בדיעבד? לכן לא פדאי להקדים ולהתפלל לפני הניצח. (עלון מס' 15 סעיף י"ג. ראה שם עוד)

חידה

חי שלש שלש וכבש כפול ועוד שלש

(תשובה לחידה נמצאת בעלון הנוכחי.)

תשובות ניתן לענות בקו בית נאמן 079-9270505 שולוח 2 בין הפותרים נכונה יוגרל פרס (טא לציין שם וטלפון)

שמות הזוכים:

דוד י. פנחס קליין אשקלון ירושלים

נא לשלוח התשובות עד יום שלישי בשעה 8:00 בבוקר

מהראשונים

כל פרק אחרון (ובמעט ועוד פמה קטעים שקוראים את כלם, ומה לומדים אחר התנ"ך? יש תנ"ך מצוות, ויש מדרש עין עקב, ויש ספר הזהר, ולומדים אדרא רבא, וככה מנהג הספרדים (והיום מחלקים את האדרא בין הצבור, וגומרים אותו ברבע שעה). (גליון 14 אותיות י"ח, ט"ו, כ"א, וגליון 65 אותיות ג' - ו', וראה שם בגליון 65 שמרן שליט"א קורא את כל האדרא בעצמו).

ג. לפני מאה שנה היה בג'רבא חכם אחד ממחה לחנוף ולהסברה לתלמידים, שמו רבי דידו - דוד כהן וצ"ל, הוא היה ממחה להסביר את הגמרא הכי עמקה בחן מיוחד. הוא חי שמונים שנה, והיה רבם של כל גדולי ג'רבא, ומרן רבי חויתה הכהן וצ"ל ועוד רבנים למדו אצלו. (שם אות ל"ה).

(שנה ראשונה פרשת במדבר אות ד') וכן החיים (סימן תצ"ד ס"ק ט'), האם יכול לקרא או לא יכול לקרא, ונראה שכול לקרא, כי זה לא סדר של הלמוד אלא סדר אחר. ואין לומדים? קדם כל לומדים תנ"ך, ומכל ספר לומדים קצת, מכל פרשה בתורה לומדים שלושה פסוקים הראשונים ושלושה פסוקים אחרונים. ואם יש משהו שישך לחג השבועות, כמו למשל בפרשת יתרו "בחדש השלישי" (שמות פרק י"ט) עד סוף הפרשה, או בפרשת פנחס "וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה'" (במדבר פרק כ"ח פסוק כ"ו), או בפרשת ואתחנן (דברים פרק ה'), אז קוראים את כל הקטע, אבל בכל שאר הפרשיות קוראים שלושה פסוקים מההתחלה ושלושה פסוקים מהסוף, וזו קפיצת הדרך, כי בתוך חצי שעה גומרים את כל החמש, ואחר כך יש ספר יהושע וספר שופטים [וכו'], וגם כן בכל ספר קוראים שלושה פסוקים שלושה פסוקים [ראשונים ואחרונים], ומגלת רות קוראים את כלה, ומשלי קוראים

א. השל"ה - בעל שני לוחות הברית היה אדם קדוש, צדיק ומיוחד, והוא כתב תפלה על חנוך הבנים (ולפי מה שאני זוכר היא בנויה על תפלה שכתב הרמ"ק - רבי משה קורדובייר), וזו תפלה מיוחדת לערב ראש חודש סיון. לכן אדם יקח את הנסח של השל"ה ויתפלל. (גליון 64 הערה 24).

ב. מה לומדים בליל שבועות? יש סדר של רבנו הארי"י שהוא קבע את הסדר של ליל שבועות. והיו סדרים אחרים, למשל מרן [השלחן ערוך] וחקריו למדו חמש, קטעים מפרשת בראשית ופרשת יתרו, ולמדו משניות. אבל מרן החיד"א בספר לב דוד (פרק ל"א) בשם ספר טור ברקת אומר, שלא פדאי ללמוד משנה בליל שבועות, כי לא מתאים אז על פי הקבלה ללמוד משנה. (והאשכנזים קוראים תנ"ך ואחר כך לומדים משניות, מכל מסכת לומדים משנה ראשונה ומשנה אחרונה (כמו שעושים בתנ"ך). אבל אנחנו לא קוראים משניות). ואם אדם רגיל לקרא ח"י פרקי משנה כל יום, יש בזה מחלקת בין הנה איש חי

שור: הרב ר' שמואל עיזאן שליט"א